REȚINEREA CONTRAVENȚIONALĂ SUB ASPECTUL DREPTURILOR OMULUI

CONTRAVENTIONAL RETENTION FROM THE PERSPECTIVE OF HUMAN RIGHTS

CHETREAN Iana
studentă anul II, USM

Consultant științific:
PANTEA Oleg
dr., conf.univ., USM

Summary

The purpose of this paper is to develop a comprehensive and in-depth study on `detention` in terms of human rights. Thus, the emphasis is on the essence of coercion - detention being a procedural measure of coercion, its particularities and the direct impact of detention on human rights. At the same time, the objective of the study is first of all, the empirical research of the way of ensuring the norms that protect the rights of the suspects detained in the custody of the bodies empowered by law. Secondly, the objective is to develop recommendations on the legislative framework, policies and procedures to ensure effective compliance with European Union instruments, but also to analyze the priority rights of the detained person.

Keywords: *detention, coercion, human rights, freedom and security of the person, principle of inviolability.*

În conținutul Constituției R.M. este stipulat expres faptul că statul garantează fiecărui om dreptul la viață și la integritate fizică și psihică. Totodată prin prisma alin. (2) art. 24

„Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante" [1]. Tot în lumina Constituției R.M. dar și ale altor acte normative, este consfințit că libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile, în acest mod afirmându-se principiul de inviolabilitate a personalității care prin sine însuși afirmă respectul demnității umane. Astfel, în opinia lui Constantin Stere, toate libertățile, despre care vorbește constituția, izvorăsc din acest principiu superior [2, p.8]. De aici rezidă următoarea confuzie, este oare „reținerea" o încălcare a principiului invilobalității și al drepturilor garantate omenirii?

Dreptul la libertate și siguranță personală constituie unul dintre drepturile fundamentale ale omului. Totuși, acest drept nu este unul absolut. Autoritățile statului au dreptul de a priva persoanele de libertate în modul și în cazurile stabilite de lege, cu respectarea garanțiilor legale prevăzute pentru privarea de libertate.

Astfel, conform Legii cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), privarea de libertate se definește ca orice formă de plasare a persoanei, la ordinul oricărui organ judiciar, administrativ sau al altui organ, într-un loc de detenție de stat sau privat, pe care aceasta nu îl poate părăsi după voia sa, în calitate de pedeapsă, sancțiune, măsură procesuală de constrângere, măsură de siguranță, precum și ca rezultat al dependenței față de o îngrijire acordată sau în baza oricărui alt motiv. Reținerea la rândul ei reprezintă un exemplu elocvent de privare de libertate existent în sistemul de justiție al Republicii Moldova.

În cele ce urmează, putem face distincție între două categorii de rețineri în funcție de natura procesului: penal sau contravențional. În ambele cazuri, acestea sunt măsuri de constrângere care constau în limitarea temporară a libertății persoanei, în situații excepționale, pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului. Astfel, diversitatea categoriilor măsurii de reținere delimitează sarcinile particulare ce urmează a fi realizate pentru fiecare caz [3, p.19].

Reținerea este măsura luată de organul competent de a priva de libertate o persoană pe un termen. Aceasta reprezintă o privare de libertate a unei persoane, pe o perioadă scurtă de timp, care se aplică până la luarea deciziei cu privire la aplicarea măsurii preventive sau a deciziei cu privire la aplicarea unei sancțiuni sau a altor măsuri prevăzute de lege.

Problema reținerii contravenționale și a impactului său asupra drepturilor omului, la etapa actuală, reprezintă un interes distinct, mai ales în contextul consolidării statului de drept în Republica Moldova și a procesului de integrare în spațiul valorilor europene. Esența acesteia o putem percepe prin prisma noțiunii constrângerii. Astfel, din totdeauna, o condiție indispensabilă existenței statului a fost supunerea indivizilor legilor, pentru aceasta fiind absolut necesar un sistem de constrângere, care să asigure realizarea și respectarea ordinii. Referindu-ne nemijlocit la reținere, în raport cu cele menționate, este clar că reprezintă o măsură de constrângere cu caracter preventiv, fiind proprie (din punctul de vedere al reglementărilor în vigoare) procesului penal și procesului contravențional.

În doctrină, reținerea este văzută ca o măsură procesuală de constrângere aplicată în cadrul procesului penal și contravențional, ce constă în privarea de

libertate a persoanei bănuite sau învinuite de săvârșirea unei infracțiuni sau a unui delict contravențional pe o anumită perioadă de timp, în scopul asigurării ordinii și securității publice.

Referitor la privarea de libertate, care ține de esența reținerii, precizăm că aceasta presupune orice situație în care o persoană nu poate să se deplaseze liber, fie ca rezultat al aplicării forței (de ex., închiderea într-o celulă etc.), fie datorită unei obligații legale de a se supune unor indicații făcute de un agent al legii. Într-o altă opinie, privarea de libertate se exprimă printr-o dispoziție dată de autorități de a restrânge spațial libertatea de mișcare a persoanei pe o perioadă determinată de timp necesară realizării scopului procesului penal sau contravențional (în ambele cazuri reținerea dispunând de un regim juridic distinct) [4, p.73].

Axându-ne în continuare, cu precădere pe reținerea ca măsură de constrângere procesual-contravențională, precizăm că aceasta vizează limitarea de scurtă durată a libertății de acțiune a persoanei, când acest lucru este necesar realizării scopului procedurii contravenționale. Important este că legiuitorul limitează strict durata reținerii, cazurile în care poate fi aplicată și organele competente.

Astfel, potrivit art. 435, alin. (1) din Codul Contravențional al Republicii Moldova (în continuare CC al RM), reținerea nu poate depăși 3 ore, cu excepția cazurilor prevăzute de lege (deci este o limitare de scurtă durată a libertății persoanei). Respectiv, alin. (2) al aceluiași articol stabilește în acest sens: reținerea poate fi aplicată pe un termen mai mare de 3 ore, cu autorizația judecătorului de instrucție, dar nu mai mult de 24 de ore [6]:

a) până la examinarea cauzei contravenționale – persoanei suspectate de săvârșirea unei contravenții pentru care sancțiunea prevede arestul contravențional;

b) pentru a identifica persoana și a clarifica circumstanțele contravenției – persoanelor care au încălcat regulile de ședere a cetățenilor străini și apatrizilor în Republica Moldova, regimul frontierei de stat sau regimul punctelor de trecere a frontierei de stat.

Referitor la cazurile în care poate fi aplicată, potrivit art. 433 din CC al RM, reținerea poate fi aplicată în scopul: curmării unei contravenții; stabilirii identității unei persoane; asigurării examinării la timp și corecte a cauzei contravenționale; garantării executării hotărârilor cu privire la cazul contravențional.

În concret, art. 433 din Cod stabilește că reținerea se aplică în cazul [6]:

a) contravențiilor flagrante pentru care legea prevede sancțiunea arestului contravențional;

b) imposibilității identificării persoanei în a cărei privință este pornit un proces contravențional dacă au fost epuizate toate măsurile de identificare;

c) executării hotărârii instanței de judecată privind expulzarea persoanei;

d) încălcării regimului frontierei de stat, a regimului zonei de frontieră sau a regimului punctelor de trecere a frontierei de stat.

Codul contravențional nu enumeră categoriile de persoane care pot fi reținute, însă din sensul art. 433 reiese că poate fi reținută doar persoana în privința căreia există o bănuială rezonabilă că a fost comisă o contravenție, deși Codul nu utilizează termenul de „bănuială rezonabilă". Din dispozițiile art. 433 din CC al RM reiese că dacă nu este vorba de contravenții flagrante, o persoană poate fi reținută pentru identificarea sa doar dacă în privința sa a fost pornit proces contravențional. Specialiștii constată în acest sens imposibilitatea aplicării practice a unei asemenea norme. Sub aspect comparativ, în procedura penală o persoană poate fi reținută pentru o bănuială rezonabilă că a săvârșit infracțiunea, dacă nu i s-a putut constata identitatea. Din formularea normei contravenționale reiese că cerințele pentru reținerea unei persoane în cadrul procedurii contravenționale sunt mai dure decât cele din procedura penală. Astfel, se consideră că o persoană ar putea fi reținută și în procedura contravențională pentru o bănuială rezonabilă că a comis o contravenție dacă nu i s-a stabilit identitatea, fără a fi necesar să fi fost pornit procesul contravențional până la aceasta.

În ceea ce privește minorii, pornind de la faptul că vârsta la care poate surveni răspunderea contravențională a fost modificată de la 16 la 18 ani (art. 16, alin. (1) CC al RM), evident că o asemenea problemă deja nu se mai pune. În cazul bănuirii unui minor cu vârsta de la 16 până la 18 ani de comiterea unei contravenții, acesta poate fi reținut doar pentru săvârșirea faptelor prevăzute la articolele expres stipulate în art. 16, alin. (2) CC al RM doar dacă sunt întrunite și celelalte condiții prevăzute de Cod [6].

După cum s-a menționat ceva mai sus, legiuitorul limitează strict nu doar durata reținerii contravenționale, dar și subiecții competenți să o aplice. Astfel, potrivit art. 433, alin. (2) din CC al RM, reținerea poate fi aplicată de către: Poliție; Poliția de frontieră, în cauzele de încălcare a regimului de frontieră sau a regimului punctelor de trecere a frontierei de stat; Serviciul vamal, în cazul contravențiilor ce țin de competența lui și Biroul de Migrație și Azil a Ministerului Afacerilor Interne.

Prin urmare, niciun alt subiect implicat în procesul contravențional nu este în drept să aplice o asemenea măsură de constrângere. Acest moment este important, întrucât reținerea ca măsură de asigurare a procedurii contravenționale

trebuie aplicată numai în cazuri excepționale. Justificarea rezidă în faptul că aplicarea reținerii conduce, în principal, la atingerea unui drept fundamental – libertatea și inviolabilitatea persoanei, garantat de Constituție (în art. 25). Iată de ce, respectarea procedurii și a condițiilor prevăzute de lege este fundamentală pentru asigurarea legalității aplicării reținerii ca măsură procesuală de constrângere.

Referindu-ne la impactul reținerii contravenționale asupra drepturilor omului precizăm că pe parcursul desfășurării acțiunilor procesuale are loc o reducere considerabilă a drepturilor persoanei, limitarea acestora prin stabilirea anumitor condiții, modificarea lor în comparație cu drepturile altor persoane neimplicate în proces. Pe cale de consecință, persoana nu poate să dispună în măsură deplină de sine însăși sau de bunurile aflate în proprietatea sa, ori suportă alte incomodități în legătură cu schimbarea volumului drepturilor sale [4, p.75].

În ce privește reținerea ca măsură procesuală de constrângere, impactul său asupra drepturilor omului este unul esențial. Aceasta, deoarece în pofida perioadei scurte pentru care se aplică (72 ore în cauze penale și de la 3 la 24 ore în cauze contravenționale), este una dintre cele mai severe măsuri de constrângere procesuală. Severitatea se exprimă, în primul rând, prin faptul că persoana reținută este lipsită de libertatea de mișcare, de posibilitatea de a comunica cu alte persoane, de a dispune de bunurile sale, este afectată inviolabilitatea fizică și psihică, persoana suportând și alte incomodități legate de intervenția în ritmul obișnuit al vieții sale cotidiene.

În al doilea rând, cel mai grav este că asemenea limitări i se aduc persoanei înainte de a fi constatată și demonstrată vinovăția sa în comiterea faptei de care este bănuită, moment destul de relevant, mai ales, în cazul în care sunt reținute persoane din eroare, în rezultatul unor confuzii [4, p.76].

Principalul drept fundamental al omului afectat de această măsură de constrângere este dreptul la libertate și siguranță personală. Nefiind unul absolut potrivit Constituției, acest drept poate fi restrâns de către autoritățile statului (care au dreptul de a priva persoanele de libertate) în modul și în cazurile stabilite de lege, cu respectarea garanțiilor legale prevăzute pentru privarea de libertate.

Spre deosebire de reținerea procesual-penală, reținerea în cadrul procesului contravențional (reținerea contravențională), după cum s-a menționat supra, constă în limitarea forțată pe o perioadă scurtă de timp a libertății acțiunilor și deplasării persoanei. Reținerea poate să se exprime fie în limitarea libertății de deplasare a persoanei, în reținerea sa forțată la locul incidentului pentru timpul

acordat de lege în vederea clarificării situaţiei la faţa locului, fie în aducerea contravenientului la secţia de poliţie şi reţinerea ulterioară a acestuia. Potrivit specialiştilor, această formă de reţinere atinge mai mult onoarea, demnitatea şi libertatea omului, fapt ce nu exclude necesitatea respectării legalităţii, a ordinii, condiţiilor şi limitelor aplicării sale, precum şi necesitatea unui tratament corect cu respectarea demnităţii persoanei. Cel mai grav este că reţinerea adesea este combinată cu alte măsuri de constrângere, cum ar fi examinarea corporală. Și mai frecvent în momentul reţinerii persoanei este aplicată forţa fizică, fiindu-i, astfel, afectată şi integritatea fizică. În cazul în care o asemenea măsură este aplicată faţă de o persoană din eroare, când bănuiala s-a dovedit a fi nejustificată, prin reținere se umilește demnitatea persoanei în cauză.

Pe de altă parte, specialiștii susțin că abuzurile din partea poliției pot avea loc din mai multe cauze, mai ales că exercitarea proporţională a autorităţii/puterii este o sarcină deloc ușoară. Încălcările drepturilor omului pot rezulta din evaluarea inexactă a unei anumite situaţii de fapt sau când ofiţerul de poliție se folosește de poziția sa și de vulnerabilitatea persoanei deținute pentru a o intimida, obține informații sau pentru alte cauze. Riscurile de abuz din partea poliţiei sunt cele mai mari la etapa incipientă a reținerii și detenției în custodia poliției, atunci când persoanele sunt cele mai vulnerabile și când ofiţerii de poliție se află sub presiunea de a colecta cât mai multă informație de la persoanele reţinute [4, p. 77]. În general, trebuie să recunoaștem, orice privare de libertate plasează persoana într-o poziție vulnerabilă și o expune diferitelor riscuri (tortură, pedeapsă crudă, tratament degradant sau inuman), care pot avea consecinţe psihice și fizice grave, inclusiv de lungă durată.

Legalitatea reţinerii depinde, în mare măsură, de modul de asigurare și de respectare a drepturilor persoanei. Legislația Republicii Moldova consfințește un ansamblu de drepturi care au ca scop protejarea persoanei reţinute de eventualele abuzuri din partea organelor de drept. Cu toate acestea, drepturile prescrise de lege sunt deseori încălcate, atât la reţinere, cât și în alte etape ale procesului contravenţional. Astfel, cel dintâi moment este explicarea ***drepturilor persoanei reţinute***. În conformitate cu art. 25 alin. 5 al Constituţiei Republicii Moldova, art. 167 alin. 2 al CPP și art. 376 al Codului contravenţional, persoanei reţinute trebuie să i se aducă de îndată la cunoştinţă, în limba pe care o înţelege, drepturile sale și motivele reţinerii, circumstanţele faptei, încadrarea juridică a acţiunii a cărei săvârșire îi este imputată, numai în prezența unui avocat ales sau a unui avocat de serviciu care acordă asistenţă juridică de urgenţă. Convenţia europeană pentru drepturile omului (CEDO) prevede în art. 5 par. 2 un drept similar. În temeiul par. 2, oricărei persoane arestate trebuie să i se aducă la cunoștință, într-un limbaj

simplu, non-tehnic, pe care-l poate înţelege, motivele esenţiale de fapt şi de drept ale măsurii, pentru a-i permite, dacă dorește, să conteste legalitatea arestului. Din analiza jurisprudenţei Curţii Europene pentru Drepturilor Omului (CtEDO) rezultă clar că este suficient ca persoanei să i se aducă la cunoştinţă, în termeni generali, motivele arestului şi învinuirea adusă. Chiar dacă informarea urmează a fi promptă, nu este necesar ca aceasta să aibă loc chiar la momentul privării de libertate. CtEDO va stabili în fiecare caz concret, ţinând seama de circumstanţele specifice ale cauzei, dacă testul de promptitudine a fost respectat. În unele cazuri, înştiinţarea despre motivele arestului, chiar şi după câteva ore de la reţinere, nu a fost considerată de CtEDO ca fiind contrară art. 5 par. 2 CEDO. În pofida tuturor prevederilor legale naţionale, deseori, persoanelor reţinute nu le sunt aduse la cunoştinţă drepturile în momentul reţinerii. Doar ulterior li se prezintă procesul-verbal de aducere la cunoştinţă a drepturilor, pe care îl semnează, fără însă a avea timp să-l citească sau fără a înţelege semnificaţia drepturilor indicate.

Unele persoane reţinute însă nu se folosesc de dreptul de a cere anumite explicaţii cu privire la drepturile lor, considerând că acest lucru nu este permis. Altele, faţă de care se aplică arestul preventiv, declară în faţa judecătorului de instrucţie că nu au înţeles care le sunt drepturile în faza reţinerii (care se presupune că le-au fost explicate la reţinere sau în momentul prezentării avocatului). Astfel, modalitatea în care sunt aduse la cunoştinţă drepturile persoanei reţinute variază. Uneori drepturile sunt citite şi explicate, însă de cele mai multe ori persoana abilitată prezintă spre semnare persoanei reţinute procesul-verbal de aducere la cunoştinţă a drepturilor, fără a oferi explicaţiile de rigoare. Unii avocaţii, de asemenea, se pare că nu acordă importanţă acestei acţiuni procesuale. Mai mult ca atât, neexplicarea sau explicarea necorespunzătoare a drepturilor persoanei reţinute nu doar influenţează legalitatea reţinerii, dar şi creează percepţia că prin reţinere se urmăresc alte scopuri decât cele prescrise de lege.

Un alt drept, este ***dreptul de a comunica cu rudele*** sau ***cu alte persoane*** apropiate. În acest mod, art. 433 alin. 5 al Codului contravenţional prevede că persoanei reţinute i se acordă neîntârziat posibilitatea de a comunica la două persoane, la alegerea sa, despre reţinere. Faptul comunicării sau al refuzului de a comunica se consemnează, contra semnătură, în procesul-verbal cu privire la reţinere [6].

De multe ori însă, rudele sau alte persoane apropiate ştiu despre faptul reţinerii, fie că au fost prezente la momentul reţinerii, fie că poliţiştii au dat posibilitate persoanei să-şi sune rudele, fie chiar poliţiştii au informat rudele.

Dreptul la interpret este un alt drept garantat persoanelor reţinute. Prin

urmare în temeiul alin. (2) art. 379 CC, persoana care nu posedă sau nu vorbește limba de stat are dreptul de a lua cunoștință de toate actele și materialele dosarului și de a vorbi în fața autorității competente să soluționeze cauza contravențională prin interpret [6]. Potrivit art. 6 par. 3 CEDO, informarea despre acuzația adusă urmează a fi făcută într-o limbă pe care persoana o înțelege. Art. 6 par. 3 nu cere ca informarea într-o anumită limbă să fie făcută obligatoriu în scris. În cauzele simple, poate fi făcută și verbal. Esențial este însă ca persoana să înțeleagă acuzațiile care i se aduc.

Situația este mult mai dificilă în cazul când persoanele reținute nu posedă nici limba de stat, nici limba rusă. Din lipsă de interpreți, în această situație, procesul penal poate fi tergiversat, iar persoana reținută nu poate beneficia de toate garanțiile legale. În conformitate cu art. 21 al CPP și art. 377 al Codului contravențional, ***nimeni nu poate fi silit să mărturisească împotriva sa ori împotriva rudelor sale apropiate, a soțului, soției, logodnicului, logodnicei sau să-și recunoască vinovăția***. Persoana căreia organul de urmărire penală sau altă persoană abilitată în doemniu îi propune să facă declarații demascatoare împotriva sa ori a rudelor apropiate, a soțului, soției, logodnicului, logodnicei este în drept să refuze de a face asemenea declarații și nu poate fi trasă la răspundere pentru aceasta. Obligarea persoanei de a da declarații care ar putea fi autoincriminatorii este contrară și art. 6 CEDO. Totuși, în anumite circumstanțe, tăcerea acuzatului poate fi interpretată în defavoarea sa și acest lucru nu va fi contrar prezumției de nevinovăție garantate de art. 6 par. 2 CEDO.

Există situații în care, deși este explicat, acest drept nu este perceput adecvat. Uneori persoanele reținute înțeleg eronat **dreptul la tăcere**, acesta fie că nu este explicat corespunzător, fie că limbajul folosit de persoana care explică este prea sofisticat. Spre exemplu, avocatul i-a spus persoanei că are dreptul la tăcere, i-a explicat și alte drepturi, iar persoana reținută a înțeles doar că are dreptul de a semna un contract cu avocatul și de a tăcea, dacă nu a discutat în prealabil cu avocatul anumite chesti-uni.

Astfel, dreptul de a tăcea este ignorat sau explicat evaziv, uneori intenționat, pentru a ușura exercitarea unor atribuții de serviciu.

Izolatoarele de detenție provizorie, instituțiile de detenție preventivă și instituțiile penitenciare urmează să asigure realizarea ***dreptului la servicii medicale***. Persoana reținută are dreptul să ceară asistență medicală independentă. În continuare administrația instituțiilor de detenție a persoanelor reținute sau arestate dispun de obligația de a asigura persoanelor deținute acces la asistență

medicală independentă. În același timp, medicii sunt obligați să asigure secretul medical, iar pacienții dispun de dreptul de a solicita caracterul confidențial al acestor informații.

În realitate, în cadrul inspectoratelor de poliție ale sectoarelor municipiului Chișinău, lipsește personalul medical, serviciile medicale fiind oferite de către serviciul medical 112 la necesitate.

Un alt drept consacrat este ***dreptul de a nu fi supus torturii, tratamentului inuman sau degradant***. Constituția Republicii Moldova, în art. 24 alin. 2, menționează că nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor crude, inumane ori degradante. Potrivit art. 5 alin. 3 al Codului contravențional, nimeni nu poate fi supus torturii sau tratamentelor crude, inumane ori degradante, nimeni nu poate fi deținut în condiții umilitoare, nu poate fi silit să participe la acțiuni procesuale care lezează demnitatea umană.

Sarcina probațiunii privind neaplicarea torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante îi revine autorității în a cărei custodie se află persoana privată de libertate, plasată la dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia, sau cu acordul ori consimțământul său tacit [5, p.19]. Totodată, CEDO interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante și impune investigarea adecvată a pretinsei maltratări și întreprinderea de măsuri pentru a le preveni.

Prin prisma celor relatate, prioritar este și ***dreptul la asistență juridică*** în timpul reținerii. Orice persoană reținută, în cadrul procesului penal sau contravențional, are dreptul la asistență juridică prin intermediul unui avocat ales sau care acordă asistență juridică garantată de stat [7, p.47]. Acest drept reiese implicit și din art. 5 și 6 CEDO. În conținutul Codului Contravențional acesta poarte denumirea de dreptul la apărare și în temeiul alin. 4 al art. 378 este stipulat expres faptul că *„În cel mult 3 ore din momentul reținerii, persoanei care este pasibilă de sancțiunea arestului contravențional și nu are apărător ales i se desemnează, în modul stabilit de art. 167 alin. (11) din Codul de procedură penală, un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat”*.

Generalizând cele enunțate, consider că deși aparent, în Republica Moldova reținerea este o măsură bine reglementată, iar garanțiile procesuale reflectă întru totul standardele internaționale aplicate în cazul restricționării dreptului la libertate, la o privire mai atentă, această afirmație este doar parțial adevărată, mai ales în contextul analizei detaliate a tehnicilor aplicate și a respectării drepturilor omului în cazul acestei măsuri. Orice acțiune efectuată pe calea reținerii ar trebui

să fie clară și standardizată: de la decizia de aplicare a acestei măsuri, la escortare, transportare și plasare în arest. Astfel, am constat că dreptul fundamental care este țintuit în cadrul reținerii este libertatea persoanei care reprezintă o componentă majoră a condiției umane și care aparent nu este un drept absolut.

Astefel întru cele relatate în calitate de recomandări aș vrea să menționez că în vederea reducerii reținerilor nemotivate ar trebui modificat conținutul actelor normative întrucât reținerea persoanei bănuite să poată fi dispusă dacă există temeiuri rezonabile de a presupune că aceasta se va sustrage de la proces, va împiedica aflarea adevărului sau va săvârși alte contravenții. Totodată, în vederea asigurării informării corecte și clare despre drepturile persoanei reținute susțin revizuirea modelului procesului-verbal de aducere la cunoștință a drepturilor persoanei reținute în vederea formulării mai succinte și mai clare a drepturilor, pe înțelesul oricărei persoane fără studii juridice și cu un grad redus de cunoaștere a drepturilor sale.

Inevitabil pentru ca reținerea să vină în concordanță cu respectarea drepturilor omului în conținutul normelor sunt necesare și alte modificări, deoarece din acest punct de vedere, este deosebit de important ca mecanismul acestei măsuri de constrângere să conțină garanții și instrumente eficiente de prevenire a lezării drepturilor omului, de sancționare a acestora, precum și de restabilire a drepturilor omului astfel încălcate.

Referințe bibliografice:

1. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 12.08.1994, nr. 1 (cu modificările ulterioare).

2. Grecu R. Constantin Stere despre dreptul la libertatea individuală. [citat 03.12.2020]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Constantin%20Stere%20despre%20dreptul%20la%20libertatea%20individuala.pdf

3. Osoianu T., Vidaicu M. Reținerea persoanei de către poliție. Concluziile unei cercetări. Chișinău: Editura Cartier, 2012.

4. Chiper N., Iacub I. Reținerea ca măsură de constrângere contravențională și impactul său asupra drepturilor omului. Chișinău, 2018.

5. Gribincea O., Hriptievschi N., Rotaru V., Vidaicu M., Zaharia V. Cercetare cu privire la instituția reținerii în Republica Moldova. Editura Cartier, Chișinău, 2012.

6. Codul contravenţional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008.

7. Ghid practic de monitorizare a respectării drepturilor persoanei reţinute. Chișinău: Editura Epigraf, 2015.